

Waarom iPad-scholen er moeten komen (en hoe dat kan)

Citation for published version (APA):

Martens, R. (2012). Waarom iPad-scholen er moeten komen (en hoe dat kan). *OnderwijsInnovatie*, juni 2012(2), 11-13. https://www.ou.nl/documents/40554/383618/2012_OI_2.pdf/73758cd8-2a5a-e871-8d48-c285e3b06ad4

Document status and date:

Published: 01/06/2012

Document Version:

Peer reviewed version

Document license:

CC BY-NC-ND

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

<https://www.ou.nl/taverne-agreement>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

pure-support@ou.nl

providing details and we will investigate your claim.

Downloaded from <https://research.ou.nl/> on date: 02 Jul. 2022

Open Universiteit
www.ou.nl

Waarom iPad-scholen er moeten komen (en hoe dat kan)

Er zijn vergevorderde plannen in Nederland en België om iPad-scholen op te richten; scholen waar leerlingen onderwijs voor de 'nieuwe tijd' krijgen zodat ze optimaal voor de toekomst zijn voorbereid. Martens is voorstander van deze nieuwe vorm van onderwijsinnovatie. In dit artikel schets hij de laatste stand van zaken, geeft hij een overzicht van wat de iPad-scholen aan reacties hebben losgemaakt en geeft hij tips hoe voorkomen kan worden dat dit idee het lijdend voorwerp wordt in de zoveelste ruzieachtige onderwijsdiscussie.

Natuurlijk heeft u, als geïnteresseerde in onderwijsvernieuwing, er over gehoord: het op 26 maart gelanceerde plan van wat in de volksmond de iPad-school is gaan heten. Officieel genoemd Steve Jobsscholen en gelanceerd rond 1 april, zodat sommigen dachten dat het een grap was. Maar de initiatiefnemers, waarvan Maurice de Hond de bekendste is, zijn serieus. Op hun website, o4nt.nl (onderwijs voor een nieuwe tijd) staat het volgende: 'Jonge kinderen, die nu naar school gaan, leven in een wereld waar ze voortdurend te maken hebben met de mogelijkheden van de virtuele wereld. Als ze in de toekomst van school komen dan zal die wereld zelfs nog meer dan nu te maken hebben met de mogelijkheden die de virtuele wereld biedt. Wij willen met een nieuwe school beginnen, die goed inspeelt op deze ontwikkelingen en leerlingen optimaal voorbereidt op die toekomst. Een school die de leerlingen de mogelijkheid geeft om hun talenten maximaal tot bloei te laten komen. Het gebruik van de iPad maakt het mogelijk dat doel te bereiken.'

Het idee

Vrijwel gelijktijdig met het idee voor de iPad-school ontstond bij onze zuiderburen in België een hevige discussie over het – verplichte – gebruik van een iPad op school. Begon de discussie aanvankelijk over economische en juridische aspecten, als snel ging het over onderwijsvernieuwing.

Kortom, het lanceren van het idee van een iPad-school is al meer dan voldoende om veel tongen los te maken. Inmiddels hebben zich meer dan duizend mensen aangemeld bij o4nt om mee te denken, waaronder hoogleraren. Dat is best bijzonder omdat het idee achter de iPad-school nog niet goed is uitgewerkt. Men wil vanaf 2013 aan de slag gaan met de scholen en op dit moment spreken de initiatiefnemers met verschillende

mensen die gereageerd hebben op het initiatief, om erachter te komen hoe de scholen precies wil opzetten.

Het filmpje op de startpagina van o4nt.nl schetst wel de globale contouren. Het startpunt is iets waar veel onderwijskundigen niet van gecharmeerd zullen zijn: onderwijs baseren op een bepaalde vorm van ict of een mediatype. Strenge onderwijskundigen zeggen dat je eerst moet nadenken over je concept, de didactische benadering en vervolgens pas in een mediamix verstandige keuzes moet maken voor mediatypen. Hier lijkt iets anders aan de hand te zijn en dat was ook meteen een belangrijk deel van de kritiek. Het startpunt is namelijk enthousiasme over een heel specifiek medium: de iPad. Van daaruit wordt geredeneerd wat je in het onderwijs zou kunnen met zo'n apparaat. Ik krijg geen cent van Apple of wie dan ook, maar het valt niet te ontkennen dat het inderdaad een fantastisch apparaat is dat veel enthousiasme opwekt (zolang je het niet laat vallen). Bediening is eenvoudig en vastlopers of onbegrijpelijke systeemmeldingen heb ik nog nooit gehad.

Vanzelfsprekend

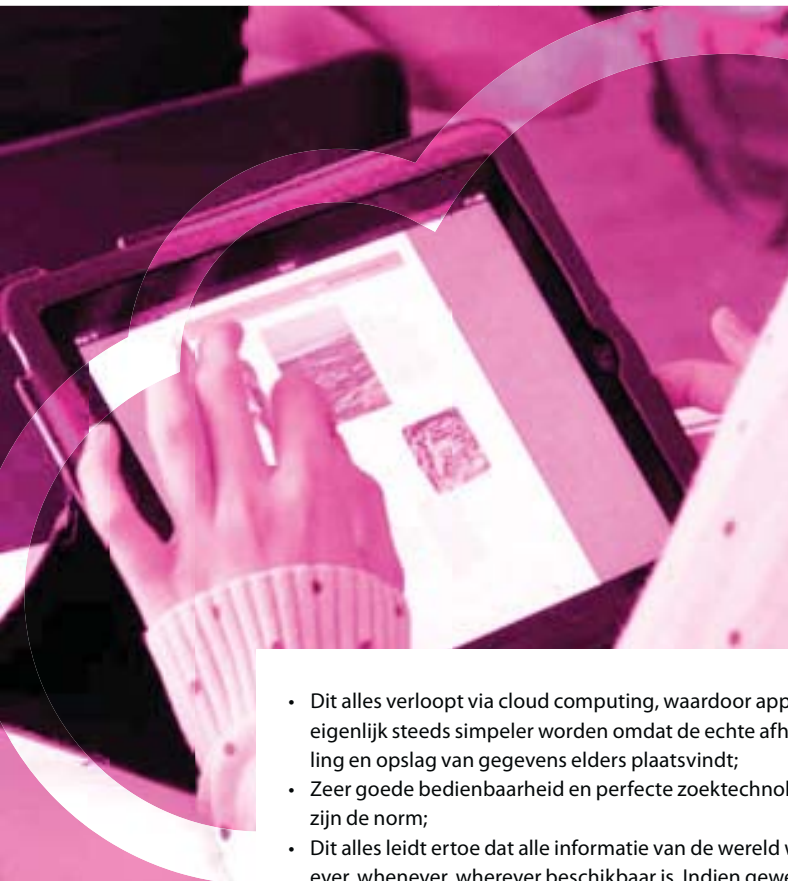
Tot voor enkele jaren was het heel moeilijk om de kenmerken van de 'ict-revolutie' uit te leggen. Een paar jaar geleden was de term 'Web 2.0' populair om de richting waarin internet zich bewees te duiden:

- Het gaat om social software, waarin je meningen kunt delen;
- Daardoor ontstaat collective intelligence, waarin gebruikers samen ideeën of zelfs applicaties ontwikkelen;
- Daarbij zijn gebruikers van multimedia niet passief maar juist prosumers;

Rob Martens

Reacties op dit artikel kunnen worden gemaild naar: rob.martens@ou.nl

- Dit alles verloopt via cloud computing, waardoor apparaten eigenlijk steeds simpeler worden omdat de echte afhandeling en opslag van gegevens elders plaatsvindt;
- Zeer goede bedienbaarheid en perfecte zoektechnologie zijn de norm;
- Dit alles leidt ertoe dat alle informatie van de wereld whatever, whenever, wherever beschikbaar is. Indien gewenst locatiespecifiek en precies op de gebruiker gericht;
- Bovendien is die informatie volstrekt multimediaal, meestal opgezet als intuïtief te volgen hypertext.

Lange tijd was dit een wat abstract lijstje en was het lastig om het concreet te maken. Tot de iPad kwam. Vanaf dat moment was het vanzelfsprekend dat je al deze ingewikkelde dingen moeiteloos kunt doen. Sterker nog, het is zo eenvoudig dat zelfs kinderen het kunnen.

Wat de initiatiefnemers van de Steve Jobs-scholen willen is dat dringend nagedacht wordt hoe dit allemaal ingezet kan worden in het onderwijs. Al snel kom je daarbij uit op concepten als een school waarin bijna geen klassikaal onderwijs wordt gegeven, waarin experts, mentors en begeleiders samen met ouders op afstand via techniek nabij kunnen worden gemaakt. Waarin dus veel meer samenwerking en interactie met de buitenwereld mogelijk is. Waarin onderwijs meer maatwerk wordt. Waarin meer gespeeld wordt en waarin leren leuk is.

De reacties

Ik schreef er hier al vaker over: in ons land is het debat over onderwijsvernieuwing gedurende een aantal jaren een beetje gekaapt. Onderwijsvernieuwingen werden gezien als speeltjes van managers om docenten het leven zuur te maken. Waar dat debat bij ons eigenlijk wat geluwd is, speelt het momenteel in België hevig op. Daarmee is bepaald niet gezegd dat de vertrouwenscrisis in het onderwijs in Nederland voorbij is, waardoor een nieuw en krachtig onderwijsidee dat verdacht veel lijkt op het zo verguisde Nieuwe Leren nog steeds als een rode lap op een stier kan werken. Dat is prima, want onderwijs is te belangrijk om er niet over te discussiëren. Net zoals enkele jaren geleden in het debat over het Nieuwe Leren valt mij daarbij op dat de toon van tegenstanders anders is dan die van voorstan-

ders. Leest u voor de aardigheid de reacties op Twitter maar eens na, of kijk op de website van pressiegroep Beter Onderwijs Nederland. Waarom weet ik niet, maar tegenstanders van onderwijsvernieuwing hebben nog al eens de neiging op de man te spelen en met ad-hominemredeneringen hun epistels een boze ondertoon mee te geven ('de afzender deugt niet, dus zijn idee ook niet'). Een reactie op het publieke forum van de BON website: 'Er zijn weer een hoop mensen lekker op dreef met het bedenken van nieuwe plannetjes; nu dus ook Maurice de Hond, inclusief alle vertrouwde vernieuwingsretoriek. Waarom vergeten al deze plannenmakers toch steeds dat als hun ideeën echt zo geweldig waren, ze al jaren geleden met succes waren ingevoerd op particuliere scholen waar ook ter wereld? Misschien moeten docenten ook eens gaan verzinnen op welke manier Maurice de Hond voortaan zijn werk moet doen.' (www.beteronderwijsnederland.nl/node/8344). Argumenten van voorstanders zijn natuurlijk anders, zoals bij elke levendige discussie. Door de voorstanders wordt gewezen op het feit dat de discussie over onderwijsvernieuwing nu wordt opengebrouwen, dat het hoog tijd werd dat het onderwijs probeert aan te sluiten bij de leefwereld van jongeren en hen voorbereidt op de samenleving van morgen. Andere argumenten van voorstanders zijn dat iPad-scholen minder saai onderwijs zouden hebben, dat er helemaal niets mis is met onderwijs-experimenten en dat je gewoon zo veel kunt met een iPad. Daarnaast denken sommigen dat het onderwijs op deze manier misschien weer wat aantrekkelijker wordt voor mannen. De discussie overziend lijken de kampen weer tegenover elkaar te staan. Dat de discussie scherp en soms op de man wordt gevoerd is prima, maar het zou jammer zijn als we uiteindelijk weer in cirkeltjes gaan draaien, zoals rond het Nieuwe Leren. Of is er een eenvoudige oplossing om er uit te komen? Ik denk het wel.

Artikel 23

De Onderwijsraad publiceerde op 5 april jongstleden een advies over de vrijheid van onderwijs. Er moet, aldus de raad, ruimte komen voor het stichten van scholen op basis van pedagogische visies of relatief nieuwe levensbeschouwelijke overtuigingen.

Dat pleidooi van de Onderwijsraad – samengevat in het advies ‘Artikel 23 Grondwet in maatschappelijk perspectief’ – is niet minder dan het ei van Columbus in de discussie over iPad-scholen. Dat zit als volgt: tot nu toe kunnen bijzondere scholen alleen worden gesticht op basis van een levensbeschouwelijke of religieuze oriëntatie, die bovendien zichtbaar geworteld moet zijn in de samenleving. Nu de Onderwijsraad van mening is dat het stichten van nieuwe scholen ook mogelijk moet zijn op basis van pedagogische visies, ‘komt het grondwetsartikel beter tegemoet aan de grote maatschappelijke verscheidenheid’ (p. 7). Belangrijk hierbij is het verschil tussen een bekostigde en onbekostigde school. Iedereen kan ook nu in principe meteen een onbekostigde school oprichten, dat is vrijheid van onderwijs. Alleen kan het gebeuren dat ouders die hun kinderen naar een radicaal vernieuwende onbekostigde school brengen, beschuldigd worden dat zij de leerplichtwet overtreden. Enkele jaren geleden moest ik optreden als getuige-deskundige in een rechtszaak waarin ouders deze zware beschuldiging kregen omdat de Onderwijsinspectie, kort samengevat, van mening was dat hun school geen school was omdat er vrijwel niet getoetst werd. Pas in een hoger beroep werden de ouders in het gelijk gesteld. Voor een bekostigde school zijn de eisen veel strenger. Zo moeten de stichters bijvoorbeeld aantonen dat een minimum aantal leerlingen de op te richten school zal bezoeken en dat de school uitgaat van een richting die betrekking heeft op een religieuze of levensbeschouwelijke overtuiging die bovendien doorwerkt op andere terreinen van het maatschappelijk leven. De Onderwijsraad concludeert dat die grote nadruk op een religieuze of levensbeschouwelijke overtuiging eigenlijk niet meer van deze tijd is en in combinatie met schaalvergroting en een feitelijk voltooid onderwijsbestel de keuzevrijheid voor ouders erg beperkt. En daarmee is haar goed onderbouwde belangrijkste aanbeveling dat die keuzevrijheid dringend moet worden opgerekt. Dus dat daarmee artikel 23 van de Grondwet, dat handelt over vrijheid van onderwijs, een moderne interpretatie moet krijgen.

Discussie opgelost

Argumenten dat dit zou leiden tot segregatie worden door de raad overtuigend weerlegd. Naast het feit dat het een fundamenteel recht van ouders is, ziet de raad ook andere voordelen van deze grotere vrijheid. Zoals dat een school die goed aansluit bij de overtuigingen van ouders, ook een grotere betrokkenheid van die ouders en meer sociale cohesie zal hebben. Een school die voldoende leerlingen weet te trekken, heeft in de visie van de raad genoeg maatschappelijk draagvlak en komt daarmee voor overheidsbekostiging in aanmerking. De raad stelt dat er simpelweg voldoende garantie voor de integriteit en kwaliteit moet zijn. ‘De initiatiefnemers van de nieuwe school moeten aantonen dat de school past binnen de uitgangspunten van de rechtsstaat en de democratische rechtsorde. Ze moeten bovendien aantonen dat de school kan voldoen aan minimum deugdelijkheidseisen, zoals de aanwezigheid van gediplomeerd personeel, een schoolplan en afdoende inzicht in de organisatie en het bestuur van de school’ (p 43). Met dit ei van Columbus is de hele discussie opgelost. Vergroot de vrijheid van onderwijs, voorkom te uniforme ‘staatspedagogiek’, moderniseer dus artikel 23 en we zijn eruit. Ouders die vinden dat hun kinderen naar een iPad-school moeten, of die daar zelf vorm aan willen geven omdat ze geloven in dit moderne onderwijsconcept, moeten die vrijheid gewoon krijgen. Mijn sympathie hebben ze. En ouders die al die onderwijsvernieuwing niets vinden hebben het recht om hun kinderen naar een kostschool te sturen met strikt klassikaal onderwijs. Zolang de school democratische grondbeginselen respecteert, integer is, kwaliteit heeft en voldoende draagvlak heeft, kan iedereen (ook leraren) kiezen voor de school die het beste aansluit bij de eigen opvoedingsidealen. Probleem opgelost.

